

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

SPAIN CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
SUPPORT OF MODERN SCIENCE AND
INNOVATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

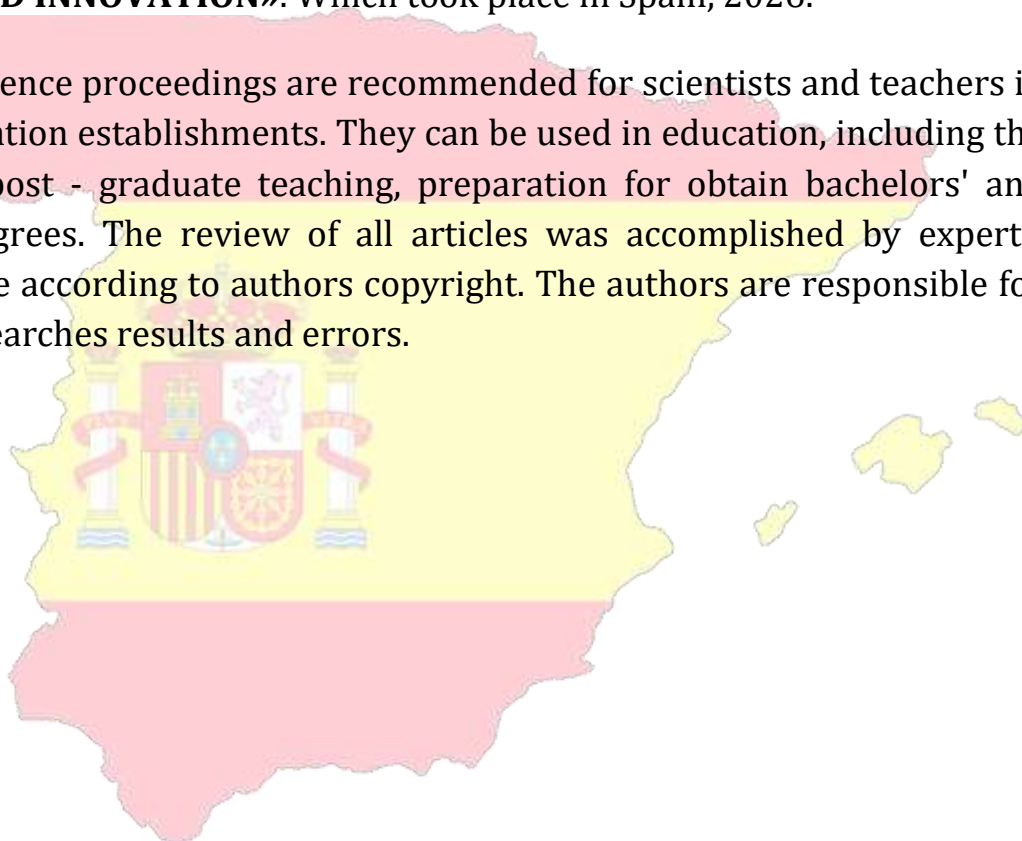

INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MOERN SCIENCE AND INNOVATION: a collection scientific works of the International scientific conference – Madrid, Spain, 2026, Issue 2.

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish,

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON SUPPORT OF MOERN SCIENCE AND INNOVATION**». Which took place in Spain, 2026.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Iqtisodiyot va makroiqtisodiy barqarorlikni belgilovchi omillar

Gaymatova Dilafruz G'ofurjonovna

“UNIVERSITY OF ECONOMICS AND PEDAGOGY”

Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim kafedrası o'qituvchisi

Najmidinova Dilorom

“UNIVERSITY OF ECONOMICS AND PEDAGOGY”

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim o'rin tutuvchi makroiqtisodiy barqarorlik tushunchasi va uni belgilovchi asosiy omillar ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Makroiqtisodiy barqarorlik mamlakat iqtisodiy tizimining muvozanatli faoliyat yuritishini ta'minlovchi asosiy shartlardan biri bo'lib, inflyatsiya darajasi, fiskal va monetar siyosat, davlat qarzi, investitsiya muhiti hamda tashqi iqtisodiy omillar bilan chambarchas bog'liqdir. Maqolada makroiqtisodiy barqarorlikka ta'sir etuvchi ichki va tashqi omillar tizimli ravishda o'rganilib, ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri yoritilgan. Tadqiqot natijalari iqtisodiy siyosatni shakllantirishda ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: iqtisodiyot, makroiqtisodiy barqarorlik, inflyatsiya, fiskal siyosat, monetar siyosat, iqtisodiy o'sish.

KIRISH. Hozirgi globallashuv sharoitida mamlakatlar iqtisodiy taraqqiyotining barqarorligi muhim strategik vazifa hisoblanadi. Iqtisodiy tizimning izchil va muvozanatli rivojlanishi, aholining turmush darajasini oshirish hamda milliy xavfsizlikni ta'minlashda makroiqtisodiy barqarorlik muhim rol o'ynaydi. Shu bois makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash masalasi nafaqat iqtisodchilar, balki davlat siyosatini yurituvchi institutlar uchun ham dolzarb hisoblanadi.

Makroiqtisodiy barqarorlik tushunchasi iqtisodiy ko'rsatkichlarning keskin tebranishlarsiz, muvozanatli holatda saqlanishini anglatadi. Bunga inflyatsiyaning past va nazorat qilinadigan darajada bo'lishi, byudjet taqchilligining maqbul chegarada saqlanishi, milliy valyutaning barqarorligi hamda bandlik darajasining yuqoriligi kiradi. Ushbu ko'rsatkichlarning izdan chiqishi iqtisodiy inqirozlarga olib kelishi mumkin.

So'nggi yillarda jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan moliyaviy inqirozlar, pandemiyalar va geosiyosiy beqarorlik makroiqtisodiy barqarorlikka bo'lgan ehtiyojni yanada kuchaytirdi. Shu nuqtai nazardan, iqtisodiyot va makroiqtisodiy barqarorlikni belgilovchi omillarni chuqur o'rganish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur maqolaning asosiy maqsadi ushbu omillarni tahlil qilish va ularning iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini yoritishdan iborat.

METODOLOGIYA. Maqolani tayyorlash jarayonida ilmiy tahlil, mantiqiy umumlashtirish, taqqoslash va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Makroiqtisodiy barqarorlikka oid nazariy qarashlar, iqtisodiy maktablar yondashuvlari hamda amaliy tajribalar o'rganildi. Shuningdek, turli mamlakatlar iqtisodiy rivojlanish tajribalarini tahlil qilish orqali umumiy xulosalar chiqarildi.

Tadqiqotda makroiqtisodiy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik, fiskal va monetar siyosatning barqarorlikka ta'siri nazariy jihatdan asoslab berildi. Olingan natijalar ilmiy adabiyotlar va iqtisodiy tahlillar asosida shakllantirildi.

NATIJARLAR. O'tkazilgan tahlillar natijasida makroiqtisodiy barqarorlikni belgilovchi bir qator asosiy omillar aniqlashtirildi. Ulardan eng muhimlaridan biri inflyatsiya darajasi hisoblanadi. Past va barqaror inflyatsiya iqtisodiy muhitda ishonchni oshiradi, investitsiyalar hajmining ko'payishiga va uzoq muddatli rejalashtirish imkoniyatlarining kengayishiga xizmat qiladi. Yuqori inflyatsiya esa aholining real daromadlarini pasaytirib, iqtisodiy beqarorlikni kuchaytiradi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, fiskal siyosat makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Davlat byudjeti daromad va xarajatlarning muvozanatli yuritilishi, byudjet taqchilligini maqbul darajada ushlab turish iqtisodiy barqarorlikning asosiy shartlaridan biridir. Davlat qarzining haddan tashqari oshib ketishi esa kelajakda moliyaviy xavflarni yuzaga keltirishi mumkin.

Monetar siyosat ham makroiqtisodiy barqarorlikka bevosita ta'sir ko'rsatadi. Pul massasining oqilona boshqarilishi, foiz stavkalarining iqtisodiy sharoitga mos ravishda belgilanishi va bank tizimining barqarorligi iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, markaziy bankning mustaqilligi monetar siyosat samaradorligini oshiradi.

Shuningdek, investitsiya muhiti va institutsional omillar ham makroiqtisodiy barqarorlikning muhim tarkibiy qismi ekanligi aniqlandi. Huquqiy tizimning mustahkamligi, mulk huquqlarining himoyasi va korrupsiya darajasining pastligi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Tashqi savdo balansining barqarorligi va eksport salohiyatining oshishi ham iqtisodiyotning tashqi shoklarga chidamliligini kuchaytiradi.

MUHOKAMA. Tadqiqot natijalari makroiqtisodiy barqarorlik murakkab va ko'p omilli jarayon ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda alohida bir ko'rsatkichga tayanish yetarli emas, balki iqtisodiy tizimning barcha tarkibiy qismlari o'rtasidagi muvozanatni saqlash muhim ahamiyatga ega. Inflyatsiya darajasi, fiskal intizom, monetar siyosat samaradorligi hamda institutsional muhit o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ularning biridagi nomutanosiblik umumiy iqtisodiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Muhokama jarayonida aniqlanganki, inflyatsiyani nazorat ostida ushlab turish makroiqtisodiy barqarorlikning asosiy shartlaridan biridir. Biroq inflyatsiyani sun'iy ravishda past darajada ushlab turish ham iqtisodiy faollikni cheklashi mumkin. Shu sababli monetar siyosat iqtisodiy o'sish va narxlar barqarorligi o'rtasida muvozanatni ta'minlashga qaratilishi lozim. Markaziy bankning mustaqilligi va pul-kredit instrumentlaridan oqilona foydalanish ushbu muvozanatni saqlashda muhim omil hisoblanadi.

Fiskal siyosatning roli ham muhokama jarayonida alohida e'tirof etildi. Davlat xarajatlarning samaradorligi va byudjet mablag'laridan oqilona foydalanish makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Agar fiskal siyosat uzoq muddatli strategiyaga asoslanmasa va qisqa muddatli maqsadlar ustuvor bo'lsa, byudjet

taqchilligi va davlat qarzining oshishiga olib kelishi mumkin. Bu esa kelajakda iqtisodiy barqarorlik uchun jiddiy xavf tug'diradi.

Shuningdek, institutsional omillar makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim o'rin tutishi muhokama qilindi. Huquqiy tizimning barqarorligi, davlat boshqaruvida shaffoflik va hisobdorlikning mavjudligi iqtisodiy muhitda ishonchni kuchaytiradi. Ishbilarmonlik muhiti qulay bo'lgan sharoitda xususiy sektor faolligi oshadi, investitsiyalar ko'payadi va iqtisodiy o'sish barqaror tuslashtiriladi. Aksincha, institutsional zaifliklar mavjud bo'lgan mamlakatlarda makroiqtisodiy barqarorlikni uzoq muddatda saqlab qolish qiyinlashadi.

Tashqi iqtisodiy omillarning ta'siri ham muhokama jarayonida muhim masala sifatida ko'rib chiqildi. Global bozorlar bilan chambarchas bog'langan iqtisodiyotlar tashqi shoklarga nisbatan sezgir bo'ladi. Xomashyo narxlarining keskin o'zgarishi, tashqi savdo cheklovlari yoki moliyaviy inqirozlar makroiqtisodiy barqarorlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va eksport tuzilmasini kengaytirish barqarorlikni ta'minlashda muhim strategik yo'nalish hisoblanadi.

Umuman olganda, muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash doimiy va izchil iqtisodiy siyosatni talab etadi. Qisqa muddatli choralar bilan cheklanib qolish uzoq muddatli barqarorlikni ta'minlay olmaydi. Shu bois davlat iqtisodiy siyosati ilmiy asoslangan, prognozlarga tayangan va kompleks yondashuvga ega bo'lishi lozim.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, makroiqtisodiy barqarorlik mamlakat iqtisodiy taraqqiyotining uzluksizligi va barqarorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida o'rganilgan nazariy va amaliy tahlillar shuni ko'rsatadiki, makroiqtisodiy barqarorlik alohida bir yo'nalish yoki bitta iqtisodiy instrument orqali emas, balki o'zaro bog'liq bo'lgan ko'plab omillar majmui asosida shakllanadi. Ushbu omillarning uyg'unlashgan holda amal qilishi iqtisodiy tizimning ichki va tashqi xatarlarga nisbatan barqarorligini oshiradi.

Tadqiqot natijalari inflyatsiyani nazorat qilish, fiskal intizomni ta'minlash va monetar siyosat samaradorligini oshirish makroiqtisodiy barqarorlikning asosiy ustunlari ekanligini tasdiqladi. Inflyatsiyaning barqaror va prognoz qilinadigan darajada bo'lishi iqtisodiy subyektlar o'rtasida ishonchni kuchaytiradi, investitsiya faoliyatini rag'batlantiradi va uzoq muddatli iqtisodiy rejalashtirish uchun qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, fiskal siyosatning muvozanatli yuritilishi davlat moliyasining barqarorligini ta'minlab, iqtisodiy o'sish uchun mustahkam asos yaratadi.

Shuningdek, institutsional muhitning sifati makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlovchi muhim omil sifatida namoyon bo'ldi. Huquqiy tizimning barqarorligi, davlat boshqaruvida shaffoflik va hisobdorlikning mavjudligi iqtisodiy muhitda ijobiy kutilmalarni shakllantiradi. Bunday sharoitda xususiy sektor faolligi ortib, raqobat kuchayadi va iqtisodiyotning samaradorligi oshadi. Institutsional islohotlarning izchil amalga oshirilishi makroiqtisodiy barqarorlikni uzoq muddatda saqlab qolish imkonini beradi.

Tashqi iqtisodiy omillarni hisobga olish ham makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Global iqtisodiy sharoitlarning o'zgaruvchanligi, tashqi savdo munosabatlari va moliyaviy oqimlar milliy iqtisodiyotga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, eksport salohiyatini kengaytirish va tashqi bozorlar bilan integratsiyani muvozanatli olib borish iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlovchi asosiy strategik yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

Umuman olganda, mazkur maqolada olib borilgan tahlillar makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor vazifalaridan biri bo'lishi lozimligini ko'rsatadi. Ilmiy asoslangan, uzoq muddatli va kompleks yondashuvga ega iqtisodiy siyosatgina barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu xulosalar kelgusida makroiqtisodiy siyosatni ishlab chiqish va takomillashtirish jarayonida muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (O'ZBEK MANBALAR)

- 1.Shodmonov Sh.Sh., G'ofurov U.V. Makroiqtisodiyot. Darslik. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2019.
- 2.Rasulov D.X. Iqtisodiy o'sish va makroiqtisodiy barqarorlik masalalari. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
- 3.O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. O'rta muddatli makroiqtisodiy siyosat yo'nalishlari. – Toshkent, 2022.
- 4.O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Pul-kredit siyosatining asosiy yo'nalishlari. – Toshkent, 2021.
- 5.Xudoyberganov R.K. Milliy iqtisodiyot va uning barqaror rivojlanishi. O'quv qo'llanma. – Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2018.
- 6.Tursunov B.O. Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda fiskal siyosatning roli. // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy jurnali, 2020, №4.
- 7.Karimov I.A. Jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi, O'zbekiston sharoitida uni bartaraf etish yo'llari va choralari. – Toshkent: O'zbekiston, 2009.
- 8.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiy rivojlanishga oid ma'ruza va farmonlari to'plami. – Toshkent, 2020–2023 yy.
- 9.Abdurahmonov Q.X. Mehnat bozori va makroiqtisodiy barqarorlik. – Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2017.
- 10.Ismoilov S.N. Makroiqtisodiy muvozanat va iqtisodiy siyosat. O'quv qo'llanma. – Toshkent: Fan, 2016.